

FEDERATIA CASELOR DE AJUTOR RECIPROC din ROMANIA

- FEDCAR -

SISTEMUL DE MONITORIZARE, EVALUARE SI AVERTIZARE TIMPURIE “PERLAS”

SUMAR

In intreaga lume au fost promovati numerosi indicatori financiari, precum si reguli fixe pentru institutiile financiare, dar putini dintre acestia au fost reuniti intr-un program de evaluare, capabil sa masoare atat componentele individuale, cat si sistemul ca un intreg.

Din 1990, Consiliul Mondial al Uniunilor de Credit (WOCCU) foloseste un set de indicatori financiari denumit “PERLAS” sau “PEARLS” (marca inregistrata).

FEDCAR, in calitate de membru WOCCU, foloseste sistemul PERLAS in activitatea curenta.

Fiecare litera a cuvintului PERLAS masoara domenii cheie ale operatiunilor in uniuni de credit: **P**rotectia, **E**ficienta structurii financiare, **R**ata de venituri si costuri, **L**ichiditatea, **A**ctivele si calitatea lor si **S**emnele de crestere.

Folosirea sistemului de evaluare PERLAS indeplineste urmatoarele obiective:

A. OBIECTIVE

1. Instrument de administrare (management)

Monitorizarea performantelor uniunii de credit reprezinta cea mai importanta cale de intrebuintare a sistemului PERLAS. A fost conceput ca o “unealta” de administrare care merge dincolo de simpla identificare a problemelor. Ajuta managerii sa gaseasca solutii fundamentate pentru deficientele grave ale institutiei. Spre exemplu, sistemul PERLAS este capabil sa identifice o uniune de credit cu un capital institutional insuficient si poate de asemenea sa identifice cauzele probabile (ex. venit brut insuficient, cheltuieli operationale excesive sau pierderi ridicate datorate neplatii imprumuturilor).

Utilizarea sistemului permite managerilor sa identifice rapid si exact domeniile deficitare si sa faca modificarile necesare inainte ca problemele sa se agraveze. De fapt, PERLAS este un “sistem de avertizare timpurie” care ofera managerilor informatii pretioase.

2. Formule si indicatori standardizati de evaluare

Utilizarea formulelor si a indicatorilor financiari standardizati elimina criteriile diverse utilizate de catre uniunile de credit in evaluarea operatiunilor lor. Creeaza, de asemenea, un limbaj financiar universal pe care fiecare il poate vorbi si intelege. Un rezultat poate fi imbunatatirea comunicarii, ceea ce permite o mai buna intelegere a conceptelor de baza impreuna cu o angajare in atingerea unei uniformitati a calitatii si a intaririi fiecarei institutii, la scara individuala, prin imbunatatirea domeniilor operationale deficitare.

3. Obiective, clasamente comparative

Utilizarea combinata a sistemului standardizat de contabilitate si a indicatorilor de performanta PERLAS genereaza un tip nou de informatie: clasamente comparative intre uniunile de credit.

Inainte, compararea a doua uniuni de credit era imposibila datorita diverselor criterii si formulare de raportare existente. Standardizarea informatiei financiare elimina diversitatea si ofera o unealta eficienta si efectiva de comparare a performantelor institutiilor, la scara nationala.

Un aspect foarte important al clasamentelor comparative PERLAS il reprezinta obiectivitatea. Obiectivitatea sistemului permite discutarea deschisa a problemelor cu Consiliile de Conducere si cu echipele manageriale. Este folositor cu precadere in situatiile in care uniunea de credit se afla la subsolul clasamentului. Nu se mai pierde timp cu dezbaterile diferitelor puncte de vedere iar conducerea se poate concentra pe cautarea solutiilor la problemele care afecteaza institutia.

4. Faciliteaza controlul si supervizarea

Pe langa utilitatea sa ca unealta de management, sistemul PERLAS ofera cadrul unei supervizari unitare. Institutiile de supraveghere pot folosi indicatorii financiari generati de PERLAS pentru a conduce analize trimestriale sau lunare ale tuturor domeniilor cheie ale activitatii unei uniuni de credit. Aceste evaluari sunt foarte importante pentru observarea tendintelor si pentru detectarea ariilor deficitare de operare la organizatiile afiliate. Prin standardizarea indicatorilor financiari cheie, toate partile interesate urmaresc acelasi lucru: ceea ce este important pentru cel care examineaza, este important si pentru managerul uniunii de credit.

Introducerea sistemului de evaluare PERLAS poate schimba rolul inspectorilor de la institutia de supraveghere in acela de a verifica informatiile financiare folosite la calcularea indicatorilor. Daca se gasesc erori, acestea sunt relativ usor de corectat si ofera echipei manageriale posibilitatea de a face o analiza a operatiunilor institutiei.

B. COMPONENTELE SISTEMULUI PERLAS

Sistemul PERLAS este unic si deosebit de alte sisteme de monitorizare. A fost mai intai

conceput ca o unealta de management si mai apoi a devenit un mecanism de supervizare eficace. Fiecare litera a numelui PERLAS se adreseaza unui domeniu diferit, dar esential, al uniunii de credit.

1. P = Protectie

Protejarea adecvata a activelor este o componenta de baza a noului model de uniune de credit. Protectia se masoara comparand fondurile de risc constituite pentru pierderile din imprumuturi cu valoarea imprumuturilor restante (delincvente). Protectia este apreciata ca fiind adecvata daca institutia are suficiente fonduri pentru a acoperi 100% imprumuturile restante de peste 12 luni si 35% din imprumuturile restante intre 1 si 12 luni.

Protectia neadecvata la pierderile din imprumuturi produce doua rezultate nedorite: cresterea artificiala a valorii activelor si venituri fictive. Cele mai multe uniuni de credit nu sunt dornice sa recunoasca pierderile din imprumuturi si, cu atat mai putin, sa le stinga din venituri. Aceasta duce la incalcarea principiilor de siguranta si prudenta. Venitul net raportat este supraestimat, valoarea activelor este marita artificial, fondurile de risc pentru pierderi din imprumuturi sunt inadecvate, iar fondurile sociale ale membrilor nu sunt protejate corespunzator.

Multe uniuni de credit nu sunt preocupate de faptul ca provizioanele pentru pierderi din imprumuturi nu sunt adecvate, deoarece ele percep rezervele permanente ca prima sursa de protectie impotriva pierderilor din imprumuturi. Aceasta idee **eronata** se schimba pe masura ce echipa manageriala se convinge ca este mult mai usor si mai simplu sa foloseasca provizioane pentru protectie, decat sa obtina aprobarea tuturor membrilor pentru diminuarea rezervelor permanente (capitalului), datorita nerepartizarii la provizioane pentru pierderile din imprumuturi.

FEDCAR promoveaza principiul constituirii provizioanelor pentru pierderile din imprumuturi ca prima linie de aparare impotriva pierderilor din imprumuturi. Sistemul PERLAS evalueaza nivelul protectiei in uniunea de credit, comparand provizioanele cu delincventa (restantele) la imprumuturi.

2. E = Structura financiara eficienta

Structura financiara a unei uniuni de credit este singurul si cel mai important factor in determinarea potentialului de crestere, a capacitatii de castig si, in general, a puterii financiare.

Sistemul PERLAS masoara activele, datoriile si capitalul (fondurile proprii) si recomanda "structura ideala" pentru institutie. Sunt promovate urmatoarele obiective ideale:

Active

- 95% active productive, compuse din imprumuturi (70-80%) si investitii lichide (10-20%);
- 5% active neproductive, compuse in primul rand din active fixe (terenuri, cladiri, echipament, etc.)

Uniunile de credit sunt incurajate sa maximizeze activele productive ca mijloace de realizare de venituri. Cum portofoliul de imprumuturi este cel mai profitabil activ al unei uniuni de credit, FEDCAR recomanda mentinerea a 70-80% din total active in portofoliul de imprumuturi. Excesul de lichiditati este descurajat deoarece marjele la investitiile lichide (ex. conturi curente) sunt mult mai mici decat cele realizate la imprumuturi. Activele neproductive sunt, de asemenea, descurajate deoarece, odata cumparate sunt dificil de lichidat. Singurul mod eficace de a mentine echilibrul ideal intre activele productive si cele neproductive este cresterea volumului activelor productive.

Datorii

- 70-90% fondul social al membrilor

Un procentaj sanatos al fondului social al membrilor arata ca uniunea de credit a derulat programe eficiente de marketing si a pornit cu dreptul in atingerea independentei financiare. Arata, de asemenea, ca membrii nu mai depun doar pentru a avea dreptul la un imprumut, ci mai degraba economisesc pentru ca li se ofera dobanzi competitive.

Capital

- 10-20% fond social al membrilor
- 10% capital institutional (rezerve nedistribuite)

In noul sistem de capitalizare, ponderea detinuta de capitalul social al membrilor scade, fiind inlocuita cu capitalul institutional. Acest capital are trei scopuri:

a. Finanteaza Activele Neproductive

Capitalul institutional **nu are cost** explicit cu dobanda, de aceea functia principala este de a finanta toate activele uniunii de credit care nu genereaza venit (ex. terenuri, cladiri si echipament). Daca nu exista suficient capital disponibil, institutia este nevoita sa foloseasca depunerile de fond social - mult mai scumpe - pentru a finanta diferenta. Cu toate ca acest mod de a proceda este lipsit de sens el este utilizat in multe locuri.

b. Imbunatateste Venitul

Capitalul institutional are, de asemenea, un efect puternic asupra uniunii de credit de a genera venit si fonduri proprii aditionale. Fara sa aiba un cost de dobanda, capitalul care este investit in imprumuturi la dobanda pietei, furnizeaza un venit de 100% institutiei. Utilizarea capitalului institutional in finantarea activelor productive (ex. imprumuturile) este foarte profitabila pentru uniunea de credit. Capitalul institutional nou poate fi generat de 2-3 ori mai rapid decat prin utilizarea numai a depunerilor membrilor. Pentru uniunile de credit cu o baza redusa de capital, procesul este mult mai lent, deoarece capacitatea de a genera capital suficient este foarte strans legata de capacitatea de a retine capital.

c. Absoarbe Pierderile

Capitalul institutional este utilizat ca o **ultima resursa** pentru absorbirea pierderilor din neplata imprumuturilor si/sau a deficientelor de operare. In multe tari, legea cere ca orice micșorare din pierderi a capitalului institutional sa fie aprobata de catre Adunarea Generala a Membrilor. Acest lucru poate fi dureros si deseori poate fi o experienta fatala pentru conducere si echipa manageriala. Este mult mai adecvat sa fie create provizioane pentru eliminarea activelor neproductive.

Sistemul de monitorizare PERLAS masoara capitalul institutional printr-un indicator cheie, care este legat de alte arii operationale. Daca este deficitar, poate semnala rapid domeniile operationale unde exista slabiciuni potentiale.

3. R = Rata de venituri si costuri

Sistemul PERLAS separa toate componentele esentiale ale venitului net pentru a ajuta echipa manageriala sa calculeze castigul la investitii si sa evalueze cheltuielile operationale.

In acest mod, PERLAS isi demonstreaza valoarea ca unealta manageriala. Spre deosebire de alte sisteme care calculeaza venitul pe baza activelor medii, PERLAS calculeaza castigul pe baza investitiilor in derulare. Aceasta metodologie ajuta managerul sa determine care investitii sunt cele mai profitabile.

Permite, de asemenea, ca uniunile de credit sa fie punctate in functie de cele mai bune si cele mai putin profitabile investitii. Prin compararea structurii financiare cu veniturile, este posibil sa fie determinata eficienta cu care uniunea de credit isi plaseaza resursele in investitiile care produc cel mai ridicat venit.

Informatia referitoare la venit este alcatuita din patru zone importante de investitii:

a. Portofoliul de Imprumuturi

Intreg venitul realizat din dobanzi, penalitatile la dobanda restanta si comisioanele din operatiunile de imprumuturi este impartit la fondul total investit in portofoliul de imprumuturi.

b. Investitii Lichide

Intreg venitul generat de conturile bancare curente sau **pe o luna** si din rezervele de lichiditati depozitate la organul de control (unde este cazul), se imparte la fondul total plasat in aceste domenii.

c. Investitii in Institutii Financiare

Multe uniuni de credit investesc lichiditati in institutii sau instrumente financiare sigure care platesc dobanzi mai mari decat bancile.

d. Alte Investitii Nefinanciare

Orice investitie care nu face parte dintr-una din categoriile mentionate anterior reprezinta o “alta” investitie nefinanciara. In unele tari, pentru multe uniuni de credit, aceasta se refera la investitii in gradinite pentru copiii membrilor, farmacii, scoli sau proiecte de dezvoltare locala. Intreg venitul generat de catre aceste surse diferite se intoarce la capitalul initial investit in respectivele surse.

Costurile sunt de asemenea importante. Sunt defalcate pe doua zone:

e. Costuri Financiare

Acest domeniu evalueaza costurile financiare platite la fondul social al membrilor si la creditele externe pe care le contracteaza CAR. Spre deosebire de bancile comerciale, care incearca sa minimalizeze costurile financiare, uniunile de credit ar trebui sa incerce sa plateasca dobanzi la fondul social cat de ridicate posibil, fara a primejdui stabilitatea institutiei.

In multe cazuri, un ritm scazut de crestere a fondurilor sociale depuse de catre membri este legat de dobanzile necompetitive practicate. De aceeaasi maniera, beneficiul la fondul social al membrilor este monitorizat indeaproape, pentru ca uniunile de credit sa nu plateasca beneficii sub standarde.

f. Costuri Administrative

O alta zona importanta, care solicita o analiza atenta, este reprezentata de catre costurile administrative. Multe uniuni de credit sunt competitive in ceea ce priveste dobanzile practicate la fondul social si imprumuturi, dar costurile lor administrative sunt mult mai ridicate pe unitatea de baza. Costurile sunt mai ridicate datorita imprumuturilor mai mici. Cheltuielile administrative fixe nu sunt distribuite pe o valoare mai mare a imprumuturilor. Spre exemplu, costurile fixe pentru acordarea unui imprumut de 1.000 de lei sunt aproape identice cu cele pentru un imprumut de 10.000 de lei. Costurile administrative ridicate sunt unul dintre motivele importante datorita caruia multe uniuni de credit nu sunt profitabile. Tinta “ideala” recomandata de catre sistemul PERLAS este mentinerea costurilor administrative intre 3-10% din activele totale medii.

g. Costuri Nerecuperabile la Imprumuturi

Zona finala de costuri evaluata de PERLAS, separa costurile pentru crearea provizioanelor de risc pentru pierderile din imprumuturi, de celelalte costuri administrative. Aceasta procedura este inlesnita de utilizarea unui nomenclator contabil limpede structurat. Standardele contabile traditionale includeau repartizarea la provizioane pentru pierderi din imprumuturi, in costurile administrative generale. In realitate, crearea fondurilor de risc adecvate reprezinta un tip de cheltuiala complet diferit. Este legata in mod direct de experienta in analiza creditului si de eficienta tehnicilor de recuperare a imprumuturilor. Prin izolarea acestei cheltuieli de celelalte cheltuieli administrative, devine posibila obtinerea unei imagini clare a efectului pe care il are administrarea defectuoasa a imprumuturilor acordate, asupra uniunii de credit.

Prin separarea venitului si a cheltuielilor pe domeniile mentionate anterior, indicatorii PERLAS pot sa puncteze corect motivele pentru care o uniune de credit nu produce venit suficient.

4. L = Lichiditate

Aptitudinea de administrare eficienta a lichiditatilor va deveni mult mai importanta pe masura ce sunt atrase fonduri sociale mai multe sau mai mari.

Lichiditatile sunt in mod traditional percepute ca numerar disponibil pentru a fi "scos" in imprumuturi - o variabila controlata in mod exclusiv de catre uniunea de credit. Lichiditatea se refera acum la nevoia de numerar pentru retragerile de fond social - o variabila care nu mai este controlata de catre uniunea de credit.

Mentinerea rezervelor adecvate de lichiditati este esentiala pentru administrarea eficienta si sigura a uniunii de credit model. Sistemul PERLAS analizeaza lichiditatea sub trei aspecte:

a. Rezerve Totale de Lichiditati

Acest indicator masoara procentul de economii investite in active lichidabile, fie la organismul de control, fie la o banca comerciala. Tinta "ideala" este ca 15 - 20% din fondurile sociale sa fie in conturi lichidabile.

b. Fonduri Lichide Neproductive

Rezervele de lichiditati sunt importante, dar implica totodata un cost de oportunitate pierdut. Fondurile din conturile curente produc un venit neglijabil, in comparatie cu alte alternative de investitii. De aceea, este important ca rezervele neproductive de lichiditati sa fie mentinute la un minimum. Tinta "ideala" a acestui indicator PERLAS este aducerea lichiditatilor neproductive cat mai aproape posibil de zero.

5. A = Active si calitatea lor

Un activ neproductiv este acel activ care nu produce venit. Excesul activelor neproductive afecteaza, in mod negativ, veniturile uniunii de credit. Urmatorii indicatori PERLAS sunt folositi pentru identificarea impactului activelor neproductive:

a. Indicatorul de delincventa (restante la plata)

Dintre toti indicatorii PERLAS, cel de delincventa este cea mai importanta cale de a masura "slabiciunea" institutiei. Daca delincventa este ridicata, de obicei afecteaza toate ariile cheie ale operatiunilor uniunilor de credit. Folosind formula PERLAS de calculare corecta a delincventei, uniunile de credit sunt informate corespunzator in legatura cu gravitatea situatiei, inainte de adancirea crizei. Obiectivul ideal este mentinerea delincventei la un nivel de sub 5% din totalul imprumuturilor in derulare.

b. Procentajul de active neproductive

Cel de-al doilea indicator cheie este procentul de active neproductive detinute de catre uniunea de credit. Cu cat acest indicator este mai ridicat, cu atat este mai dificila generarea de venit suficient. Obiectivul este limitarea activelor neproductive la maximum 5% din total active.

In cazul in care institutia are neaparata nevoie sa isi imbunatateasca imaginea fizica, indicatorul activelor neproductive poate fi marit **pentru o perioada scurta**. Imbunatatirea imaginii este mai importanta pentru succesul programelor agresive de marketing, decat mentinerea indicatorului in cadrul limitelor. Pe masura ce noi membri se inscriu in uniunea de credit, indicatorul activelor neproductive descreste ca rezultat al cresterii increderii, concomitent cu activele – numitorul formulei.

c. Finantarea Activelor Neproductive

Daca reducerea procentului activelor neproductive este importanta, finantarea acestor active este la fel de importanta. In mod traditional, uniunile de credit folosesc capitalul alcatuit din fondul social al membrilor pentru achizitionarea de mijloace (active) fixe. Cu noul model, obiectivul este finantarea in procent de 100% a activelor neproductive din capitalul institutional al uniunii, sau cu alte datorii care nu au cost financiar atasat. Prin utilizarea capitalului fara cost pentru finantarea activelor neproductive, veniturile uniunii de credit nu sunt afectate. Acesta este unul dintre cele mai puternice argumente ce vin in sprijinirea capitalizarii tuturor veniturilor nete — pentru renovarea cladirilor/sediilor sau inlocuirea echipamentului uzat.

6. S = Semne de crestere

Singura cale de mentinere a valorii activelor este cresterea puternica, accelerata a acestora, sustinuta de eficienta. **Cresterea in sine nu este suficienta**. Avantajul sistemului PERLAS este ca leaga cresterea de rentabilitate, ca si de multe alte arii cheie, prin evaluarea puterii intregului sistem. Cresterea este masurata in cinci zone cheie:

a. Active Totale

Cresterea activelor totale este unul dintre cei mai importanti indicatori. Multe dintre formulele utilizate in calcularea indicatorilor PERLAS lucreaza cu activele totale la numitor. Cresterea puternica si consistenta a activelor totale imbunatateste multi dintre indicatorii PERLAS. Prin compararea cresterii activelor totale cu alte zone cheie, este posibila detectarea schimbarilor in structura bilantului, care au un impact pozitiv sau negativ asupra venitului. Tinta ideala pentru toate uniunile de credit este sa inregistreze crestere reala pozitiva (ex. cresterea neta, dupa luarea in calcul a inflatiei) in fiecare an.

b. Imprumuturi

Portofoliul de imprumuturi este cel mai important si rentabil activ al uniunilor de credit. Daca cresterea imprumuturilor totale tine pasul cu cresterea activelor totale, in mod sigur ca si rentabilitatea va fi mentinuta. In caz contrar, daca cresterea imprumuturilor se inscrie pe o traiectorie descendenta, acest fapt sugereaza ca arii mai putin rentabile inregistreaza o crestere mai rapida.

c. Fondul social

Odata cu concentrarea pe mobilizarea fondurilor sociale ale membrilor, acestea au devenit placa turnanta a cresterii intr-o uniune de credit. Cresterea activelor totale depinde de cresterea fondurilor sociale atrase. Ratiunea mentinerii programelor agresive de marketing este ca stimuleaza cresterea prin fonduri nou atrase, care la randul sau afecteaza cresterea in alte zone cheie.

d. Fond social initial (nu se aplica)

Desi fondul social initial al membrilor nu este "samburele" noului model, poate furniza informatii referitoare la cresterea surselor atrase.

e. Capital Institutional

Cresterea capitalului institutional este cel mai bun indicator de rentabilitate al unei uniuni de credit. Tendintele statice sau de declin ale cresterii capitalului institutional indica de obicei probleme in zona veniturilor. Daca veniturile sunt scazute, uniunea de credit va avea dificultati in adaugarea de rezerve la capitalul institutional. Unul dintre semnele indiscutabile de succes al unei uniuni de credit robuste in tranzitie, este cresterea sustinuta a capitalului institutional, de obicei mai mare decat cresterea activelor totale.

SISTEMUL DE INDICATORI "PERLAS"

ARIA	PERLAS	DESCRIERE
P= PROTECTIE	P1 = 100%	Provizioane pt. pierderi din imprumuturi/Imprumuturi restante >12 luni
	P2 = 35%	Provizion net de risc/Imprumuturi restante (delincvente) intre 1 - 12 luni
	P3 = Da/Nu	Stingerea completa a imprumuturilor restante >12 luni

	P4 = Minim	Stingeri de imprumuturi restante/Total portofoliul de imprumuturi
	P5 = 100%	Recuperari acumulate de imprumuturi stingeri/Stingeri acumulate de imprumuturi
	P6 = 111%	Solvabilitate
E = STRUCTURA FINANCIARA EFICIENTA		
	E1 = Intre 70-80%	Soldul net al imprumuturilor/Total active
	E2 =Max. 16%	Investitii lichide/Total active
	E3 = Max. 2%	Investitii financiare/Total active
	E4 = 0%	Investitii nefinanciare/Total active
	E5 = Intre 70-90%	Fondul social al membrilor/Total active
	E6 = max 5%	Imprumuturi externe (fonduri imprumutate)/Total active
	E8 = Min 10%	Capital institutional/Total active
A = ACTIVE si CALITATEA ACTIVELOR		
	A1 = < 5%	Total imprumuturi restante (delincvente)/Total portofoliul de imprumuturi
	A2 = < 5%	Active neproductive/Total active
	A3 = > 200%	(Fonduri cu zero costuri)*/Active neproductive

* Fondurile cu zero costuri reprezinta **datoriile nepurtatoare de dobanda + Capitalul tranzitoriu + Capitalul institutional**

ARIA	PERLAS	DESCRIERE
R = RATA DE VENITURI si COSTURI	R1 = Dobanda la imprumuturi catre membri	Venitul net din imprumuturi/Portofoliul mediu net de imprumuturi
	R2 =Dobanda pietei	Venitul la investitii lichide/Media investitiilor lichide

	R3 = Dobanda pietei	Venitul la investitii financiare/Media investitiilor financiare
	R4 = > inflatia	Venitul la investitii nefinanciare/ Media investitiilor nefin.
	R5 = Dobanda pietei	Cost financiar: Dobanda la fd. social/Media fondului social al membrilor
	R6 = < R5	Cost financiar: Dobanda la fonduri imprumutate (credit extern)/Media fondurilor imprumutate (credit extern)
	R7 = > R5	Cost financiar: Dobanda la fnd. social initial/Media fnd. social al membrilor
	R8 = Suficienta pentru acoperirea lui R9,R10, si pentru cresterea capitalului	Marja bruta/Media total active
	R9 = 3-10%	Cheltuieli operationale/Media total active
	R10 = suficienta pentru pierderile estimate	Repartizari la provizioane/Media total active
	R11 = Suma necesara	Venituri sau cheltuieli ocazionale/Media total active
	R12 = Suficient pentru atingerea lui E8	Venit net/Media total active
L = LICHIDITATE	L1 = Min 15 - 20%	Active lichide - Datorii lichide/Total fond social al membrilor
	L2 = 10%	Rezerve de lichiditati/Total fond social
	L3 = < 1%	Active lichide neproductive/Total active
S = SEMNE ALE CRESTERII	S1 = Suficient pentru atingerea lui E1	Cresterea imprumaturilor nete
	S2 = Suficient pt. atingerea lui E2	Cresterea investitiilor lichide
	S3 = Suficient pentru atingerea lui E3	Cresterea investitiilor financiare
	S4 = Suficient pentru atingerea lui E4	Cresterea investitiilor nefinanciare
	S 5 = Suficient pentru atingerea lui E5	Cresterea fondurilor sociale

	S6 = Suficient pentru atingerea lui E6	Cresterea imprumuturilor externe
	S 7 = Suficient pentru atingerea lui E7	Nu se foloseste
	S8 = suficient pentru atingerea lui E8	Cresterea capitalului institutional
	S 9 = suficient pentru atingerea lui E9	Cresterea capitalului institutional net
	S 10 = minim 5%	Cresterea numarului de membri
	S 11 > inflatia + 10%	Cresterea activelor totale

MANUALUL SISTEMULUI DE MONIORIZARE PERLAS

I. P = PROTECTIE

Indicatorii din aceasta sectiune masoara corectitudinea cu care este alcatuit fondul de risc pentru pierderile la imprumuturi.

P1. PROVIZION PENTRU PIERDERILE DIN IMPRUMUTURI / RESTANTE > 12 LUNI

Scop: masoara corectitudinea provizionului pentru pierderile din imprumuturi prin comparatie cu toate imprumuturile restante peste 12 luni.

Componente: a. Provizioane de risc pentru pierderi din imprumuturi (din bilant)
b. Soldul imprumuturilor restante peste 12 luni

Formula: a/b

Obiectiv: **100%**

P2. PROVIZION NET DE RISC PENTRU PIERDERILE LA IMPRUMUTURI / RESTANTE INTRE 1 - 12 LUNI

Scop: Masoara corectitudinea provizionului de risc pentru pierderi la imprumuturi, dupa ce au fost scazute imprumuturile restante peste 12 luni.

Componente: a. Total provizioane
b. Total imprumuturi restante >12 luni
c. Total sold imprumuturi restante intre 1 si 12 luni

Formula: $(a-b)/c$

Obiectiv: **35% din imprumuturile restante intre 1 si 12 luni**

P3. TOTAL IMPRUMUTURI RESTANTE PESTE 12 luni, STINSE

Scop: Masoara totalul imprumuturilor delincvente peste 12 luni stinse de catre uniunea de credit.

Componente: a. Total imprumuturi restante peste 12 luni

Formula: $daca (a) = 0$ atunci Da, altfel Nu

Obiectiv: **Stingerea a 100% din imprumuturile restante peste 12 luni**

P4. STINGEREA TRIMESTRIALA A RESTANTELOR / MEDIA PORTOFOLIULUI DE IMPRUMUTURI

Scop: Masoara valoarea imprumuturilor ce au fost stinse din portofoliul de imprumuturi in anul in curs.

Evidenta imprumuturilor stinse trebuie tinuta intr-un registru auxiliar si nu se regaseste in bilantul contabil.

Componente: a. Stingerile acumulate pe anul in curs
b. Stingerile acumulate in anul anterior
c. Portofoliul brut de imprumuturi (excluzand provizionul de risc) la sfarsitul anului in curs
d. Portofoliul brut de imprumuturi (excluzand provizionul de risc) la sfarsitul anului trecut

Formula: $(a - b)/[(c+d)/2]$

Obiectiv: **Cat de mic posibil**

P5. RECUPERARI ACUMULATE DE IMPRUMUTURI STINSE / STINGERI ACUMULATE

Scop: Masoara suma acumulata din imprumuturile stinse care a fost recuperata, ca rezultat al eforturilor de colectare. Este o cifra "istorica" ce include toti anii anteriori.

Componente: a. Recuperari acumulate de imprumuturi stinse
b. Stingeri acumulate

Formula: a/b

Obiectiv: **100%**

P6. SOLVABILITATE

Scop: Masoara gradul de protectie pe care il asigura uniunea de credit fondului social al membrilor, in cazul lichidarii activelor si datoriilor uniunii de credit.

Componente: a. Total active
b. Fonduri de risc pentru pierderi cauzate de activele cu risc
c. Soldul imprumuturilor restante de mai mult de 12 luni
d. Soldul imprumuturilor restante intre 1 si 12 luni
e. Total datorii
f. Active problema (pierderi care vor fi lichidate)
g. Total fonduri sociale
h. Total capitaluri sociale

Formula: $[(a+b) - (c + 0,35x (d) + e + f - g)]/(g + h)$

Obiectiv: **110%**

P7. CAPITAL NET

Scop: Masoara nivelul capitalului institutional, dupa deducerea pierderilor.

Componente: a. Fonduri de risc pentru pierderi cauzate de activele cu risc
b. Capitalul institutional
c. Soldul imprumuturilor restante de mai mult de 12 luni
d. Soldul imprumuturilor restante intre 1 si 12 luni
e. Active problema (pierderi care vor fi lichidate)
f. Total active

Formula: $[(a + b) - (c + 0,35 x (d) + e)]/f$

Obiectiv: Minimum **10%**

II. E = STRUCTURA FINANCIARA EFICIENTA

Indicatorii acestei sectiuni evalueaza componenta celor mai importante conturi de bilant. O structura financiara eficienta este necesara pentru siguranta, protectia si realizarea unei cresteri reale.

ACTIVE PRODUCTIVE

E1. IMPRUMUTURI NETE/TOTAL ACTIVE

Scop: Masoara procentul din total active investit in portofoliul de imprumuturi.

Componente: a. Portofoliul brut de imprumuturi in derulare
b. Total provizioane pentru pierderile din imprumuturi
c. Total active

Formula: $(a-b)/c$

Obiectiv: **intre 70 - 80%**

E2. ACTIVE CIRCULANTE (LICHIDE)/TOTAL ACTIVE

Scop: Masoara procentul din total active plasat in investitii pe termen scurt.

Componente: a. Total active circulante productive
b. Total active

Formula: a / b

Obiectiv: **maximum 16%**

E3. INVESTITII FINANCIARE/TOTAL ACTIVE

Scop: Masoara procentul din total active plasat in investitii financiare pe termen lung.

Componente: a. Total investitii financiare
b. Total active

Formula: a/b

Obiectiv: **maximum 2%**

E4. INVESTITII NEFINANCIARE/TOTAL ACTIVE

Scop: Masoara procentul din total active care este plasat in investitii nefinanciare (ex. magazine, farmacii, sedii pentru inchiriere).

Componente: a. Total investitii nefinanciare
b. Total active

Formula: a/b

Obiectiv: **0%**

DATORII

E5. FONDURILE SOCIALE ALE MEMBRILOR/TOTAL ACTIVE

Scop: Masoara procentul din total active care sunt finantate din economiile membrilor.

Componente: a. Total fond social al membri
b. Total active

Formula: a/b

Obiectiv: **intre 70 - 90%**

E6. FONDURI IMPRUMUTATE(CREDITE EXTERNE)/TOTAL ACTIVE

Scop: Masoara procentul din total active finantate din imprumuturi externe (datorii contractate de catre uniunea de credit, cu alte institutii financiare).

Componente: a. Obligatii din imprumuturi pe termen scurt
b. Obligatii din imprumuturi pe termen lung
c. Total active

Formula: $(a + b)/c$

Obiectiv: **max 5%**

CAPITAL

E7. FONDUL SOCIAL INITIAL AL MEMBRILOR /TOTAL ACTIVE (NU SE FOLOSESTE)

Scop: Masoara procentul din total active finantate de catre capitalul social al membrilor.

Componente: a. Total fond social al membrilor
b. Total active

Formula: a/b

Obiectiv: %

E8. CAPITAL INSTITUTIONAL*/TOTAL ACTIVE

Scop: Masoara procentul din total active finantate de capitalul institutional.

Conturi: a. Total Capital Institutional
b. Total Active

Formula: a/b

Obiectiv: **minim 10%**

* Capitalul Institutional este definit ca fiind alcatuit din toate rezervele legale si cele care nu se distribuie, donatii de capital si partea din excedentul anului in curs, care va fi retinuta la rezerve legale sau care nu se distribuie. Aceste rezerve nu se cheltuiesc (nu au o destinatie pentru care urmeaza a fi cheltuite) si asupra acestor rezerve membrii nu pot veni cu solicitari individuale.

III. R = RATA DE VENITURI SI DE COSTURI

Indicatorii acestei sectiuni masoara castigul mediu pentru fiecare dintre activele productive din bilant. In plus, masoara costul mediu asociat pentru fiecare cont de datorii si capital. Castigurile sunt practic veniturile asociate investitiilor si nu veniturile ce rezulta din analiza tipica a marjei, care se calculeaza pe baza activelor medii. Rezultatele arata intr-o maniera mai clara daca uniunea de credit castiga si plateste dobanzile pietei la active, datorii si capital.

R1. VENIT TOTAL DIN IMPRUMUTURI/PORTOFOLIUL MEDIU DE IMPRUMUTURI

Scop: Masoara castigul la portofoliul de imprumuturi.

Componente: a. Total venit din imprumuturi (inclusiv comisioane, taxe, dobanzi penalizatoare) de-a lungul anului.

b. Total suma platita de catre institutie pentru primele de asigurari pentru imprumuturile membrilor. (Daca membrul plateste asigurarea, nu se scade nimic). Daca uniunea de credit ramburseaza dobanda, trebuie sa scadeti suma respectiva din venitul total.

c. Portofoliul net de imprumuturi (dupa ce s-a sczut provizionul de risc) la sfarsitul anului in curs.

d. Portofoliul net de imprumuturi (dupa ce s-a sczut provizionul de risc) la sfarsitul anului precedent.

Formula: $(a-b)/[(c + d)/2]$

Obiectiv: **Rate antreprenoriale (de afaceri) care acopera cheltuielile financiare, de administrare si de provizioane si care contribuie la rezervele de capital, astfel incat sa mentina capitalul institutional la cel putin 10%.**

R2. VENITUL DIN INVESTITII LICHIDE/MEDIA INVESTITII LICHIDE

Scop: Masoara castigul la toate investitiile pe termen scurt (ex. depozite la banci, etc.).

Componente: a. Total venit din active circulante pe parcursul anului
b. Total active circulante productive la sfarsitul anului in curs
c. Total active circulante productive la sfarsitul anului precedent

Formula: $a/[(b + c)/2]$

Obiectiv: **Cele mai mari valori posibile, fara sa implice risc.**

R3. VENITUL DIN INVESTITII FINANCIARE/MEDIA INVESTITIILOR FINANCIARE

Scop: Masoara castigul din investitiile financiare pe termen lung (ex. depozite pe termen, actiuni, bonduri, valori mobiliare, etc.)

Componente: a. Total venit din investitii financiare
b. Total investitii financiare la sfarsitul anului in curs
c. Total investitii financiare la sfarsitul anului precedent

Formula: $a/[(b + c)/2]$

Obiectiv: **Cele mai mari valori posibile, fara sa implice risc.**

R4. VENITUL DIN INVESTITII NE-FINANCIARE/MEDIA INVESTITIILOR

NE-FINANCIARE

Scop: Masoara castigul din toate investitiile ne-financiare care nu apartin categoriilor R1- R3. Tipic, aceste venituri provin din magazine, farmacii, inchirierea de spatii, etc.

Componente: a. Total venit din investitii nefinanciare
b. Total investitii nefinanciare la sfarsitul anului in curs
c. Total investitii nefinanciare la sfarsitul anului precedent.

Formula: $a/[(b + c)/2]$

Obiectiv: **mai mare decat R1**

R5. COSTURI FINANCIARE: FOND. SOCIAL AL MEMBRILOR/MEDIA FONDURILOR SOCIALE ALE MEMBRILOR

Scop: Masoara costul depunerilor la fondul social al membrilor.

Componente: a. Total dobanda platita la fondul social al membrilor
b. Total prime de asigurare platite pentru fondurile membrilor
c. Total fd. Social al membrilor la sfarsitul anului in curs
d. Total fd. Social al membrilor la sfarsitul anului precedent.

Formula: $(a + b)/[(c + d)/2]$

Obiectiv: **Valori care sa protejeze valoarea nominala a economiilor membrilor si care sa fie competitive (> decat inflatia).**

R6. COSTURI FINANCIARE: IMPRUMUTURI EXTERNE / MEDIA IMPRUMUTURI EXTERNE

Scop: Masoara costul imprumuturilor externe.

Componente: a. Total dobanda platita la fondurile imprumutate
b. Total fonduri imprumutate la sfarsitul anului in curs
c. Total fonduri imprumutate la sfarsitul anului precedent

Formula: $a/[(b + c)/2]$

Obiectiv: **Acelasi cost sau mai mic decat R5**

R7. COSTURI FINANCIARE: FOND SOCIAL INITIAL AL MEMBRILOR/MEDIA FOND SOCIAL INITIAL AL MEMBRILOR (nu se

aplica)

Scop: Masoara costul fondului social initial al membrilor.

Componente: a. Total beneficiu platit la fondul social initial al membrilor
b. Total prime de asigurare platite pentru fondul social initial al membrilor
c. Total fond social initial al membrilor la sfarsitul anului in curs
d. Total fond social initial al membrilor la sfarsitul anului precedent

Formula: $(a + b)/[(c + d)/2]$

Obiectiv: **Aceiasi valoare sau mai mare decat R5**

R8. MARJA BRUTA/MEDIA TOTAL ACTIVE

Scop: Masoara marja bruta de venit generata, ca expresie a castigului din active, inainte de scaderea cheltuielilor de operare, a repartizarilor catre provizioanele de risc pentru pierderi din imprumuturi si a altor articole extraordinare.

Componente: a. Venit din dobanda la imprumuturi
b. Venitul din investitii pe termen scurt
c. Venitul din investitii pe termen lung
d. Venitul din investitii nefinanciare
e. Alte venituri
f. Costul dobanzilor la fd. Sociale ale membrilor
g. Beneficiu la fondul social al membrilor
h. Costul dobanzilor la fondurile imprumutate
i. Total active la sfarsitul anului in curs
j. Total active la sfarsitul anului precedent

Formula: $[(a+b+...+e)-(f+g+h)]/[(i+j)/2]$

Obiectiv: **Sa genereze venit suficient pentru acoperirea tuturor cheltuielilor operationale si a repartizarilor catre provizionul de risc si sa ofere posibilitatea cresterii capitalului institutional.**

R9. CHELTUIELI OPERATIONALE/MEDIA TOTAL ACTIVE

Scop: Masoara cheltuielile asociate cu administrarea activelor uniunilor de credit. Cheltuielile sunt masurate ca procent din total active si indica gradul de eficienta sau ineficienta operationala a institutiei.

Componente: a. Total cheltuieli de operare (mai putin repartizarile la provizioane)
b. Total active la sfarsitul anului in curs
c. Total active la sfarsitul anului precedent

Formula: $a/[(b + c)/2]$

Obiectiv: **<10%**

R10. REPARTIZARI LA PROVIZIOANE/MEDIA TOTAL ACTIVE

Scop: Masoara costul pierderilor din activele cu risc, precum imprumaturile restante sau conturile de incasat care nu pot fi colectate. Acest cost difera esential de celelalte cheltuieli operationale si trebuie sa fie izolat, pentru a evidenta eficienta politicilor si procedurilor de recuperare a imprumaturilor, ale uniunii de credit.

Componente: a. Total provizioane (an in curs)
b. Total active la sfarsitul anului in curs
c. Total active la sfarsitul anului precedent

Formula: $a/[(b + c)/2]$

Obiectiv: **Suficient pentru a acoperi 100% din imprumaturile restante peste 12 luni si 35% din imprumaturile restante intre 1 si 12 luni.**

R11. VENITURI SAU CHELTUIELI INTAMPLATOARE/MEDIA TOTAL ACTIVE

Scop: Masoara suma neta de venituri sau cheltuieli intamplatoare (ocasionale). Aceasta nu trebuie sa fie semnificativa, deoarece institutia este specializata pe intermediari financiare.

Componente: a. Total venituri sau cheltuieli intamplatoare
b. Total active la sfarsitul anului in curs
c. Total active la sfarsitul anului precedent

Formula: $a/[(b + c)/2]$

Obiectiv: **Minimum posibil**

R12. VENIT NET/MEDIA TOTAL ACTIVE

Scop: Masoara veniturile uniunii de credit, de asemenea capacitatea sa de a construi capital institutional.

Componente: a. Venit net (dupa distribuirea beneficiului la fondul social al membrilor)
b. Total active la sfarsitul anului in curs
c. Total active la sfarsitul anului precedent

Formula: $a/[(b + c)/2]$

Obiectiv: **>1%** si **Suficient pentru a atinge obiectivul lui E8**

IV. L = LICHIDITATE

Indicatorii de lichiditate arata daca uniunea de credit administreaza numerarul asa incat sa onoreze cererile de retrageri de fonduri sociale, precum si cerintele de rezerve de lichiditati, iar in acelasi timp, sa reduca la minim suma de fonduri neproductive.

L1. INVESTITII LICHIDE + ACTIVE LICHIDE - DATORII PE TERMEN SCURT (<30 ZILE)/ ECONOMIILE MEMBRILOR

Scop: Masoara nivelul rezervelor de lichiditati pe care le detine institutia, precum si gradul in care poate sa satisfaca cererea de retrageri de fonduri sociale, dupa plata datoriilor imediate (sub 30 zile).

Componente: a. Total investitii lichide productive
b. Total active lichide neproductive
c. Total datorii pe termen scurt < 30 zile
d. Total fd. Sociale ale membrilor

Formula: $(a + b - c)/d$

Obiectiv: **Minimum 15%**

L2. REZERVE DE LICHIDITATI/FONDURI SOCIALE (nu se aplica)

Scop: Masoara modul in care uniunea de credit respecta cerintele de rezerve obligatorii de lichiditati la Banca Nationala, Centrala (Fondul) de lichiditati sau alte cerinte de rezerve de lichiditati. (se aplica in tarile unde este cazul)

Componente: a. Total rezerve de lichiditati (active productive)
b. Total rezerve de lichiditati (active neproductive)
c. Total fd. Sociale ale membrilor

Formula: $(a + b)/c$

Obiectiv: **10%**

L3. ACTIVE CIRCULANTE NEPRODUCTIVE/TOTAL ACTIVE

Scop: Masoara procentul din total active care sunt investite in conturi curente.

Componente: a. Total active circulante neproductive
b. Total active

Formula: a/b

Obiectiv: <1%

V. A =ACTIVE SI CALITATEA ACTIVELOR

Indicatorii din aceasta sectiune masoara impactul activelor care nu genereaza venit: restantele (delincventa), active neproductive si finantarea activelor neproductive.

A1. TOTAL RESTANTE (DELINCVENTA)/TOTAL PORTOFOLIU DE IMPRUMUTURI

Scop: Masoara procentul total al restantelor din portofoliul de imprumuturi **folosind criteriul soldurilor imprumuturilor restante in loc de ratele restante acumulate.**

Componente: a. Suma tuturor soldurilor restante (evidenta ce nu apare in registre)
b. Sold brut (total) al portofoliului de imprumuturi

Formula: a/b

Obiectiv: **Mai mic sau egal cu 5%**

A2. ACTIVE NEPRODUCTIVE/TOTAL ACTIVE

Scop: Masoara procentul din total active care nu produc venit.

Exemple de active ne-productive:

1. Numerar
2. Conturi nepurtatoare de dobanda
3. Conturi de incasat
4. Active in lichidare
5. Active (mijloace) fixe (terenuri, cladiri, echipament)
6. Cheltuieli platite in avans

Componente: a. Total Active Neproductive
b. Total Active

Formula: a/b

Obiectiv: **Mai mic sau egal cu 5%**

A3. (CAPITAL INSTITUTIONAL NET + CAPITAL TRANZITORIU + DATORII NEPURTATOARE DE DOBANDA)/ACTIVE NEPRODUCTIVE

Scop: Masoara procentul de active neproductive finantate cu capitalul institutional, capitalul tranzitoriu si din datorii nepurtatoare de dobanda.

Componente: a. Total capital institutional net (a se vedea numaratorul de la P7)
b. Total capital tranzitoriu
b. Total datorii nepurtatoare de dobanda
c. Total active neproductive

Formula: $(a+b+c)/d$

Obiectiv: **Mai mare sau egal cu 100%**

VI. S = SEMNE DE CRESTERE

Indicatorii acestei sectiuni masoara procentul cresterii in fiecare dintre cele mai importante domenii ale situatiei financiare, precum si cresterea numarului de membri. In economiile inflationiste, cresterea reala (dupa luarea in calcul a inflatiei) este cheia viabilitatii pe termen lung a uniunii de credit.

S1. CRESTEREA IMPRUMUTURILOR NETE

Scop: Masoara cresterea imprumuturilor nete de la un an la altul.

Componente: a. Total imprumuturi nete la sfarsitul anului in curs
b. Total imprumuturi nete la sfarsitul anului precedent

Formula: $(a/b) - 1 \times 100$

Obiectiv: **Atingerea lui E1 (70 – 80%)**

S2. CRESTEREA INVESTITIILOR LICHIDE

Scop: Masoara cresterea investitiilor lichide de la un an la altul.

Componente: a. Soldul investitiilor lichide la sfarsitul anului in curs
b. Soldul investitiilor lichide la sfarsitul anului precedent

Formula: $(a/b) - 1 \times 100$

Obiectiv: **Atingerea lui E2 (max 16%)**

S3. CRESTEREA INVESTITIILOR FINANCIARE

Scop: Masoara cresterea investitiilor financiare, de la un an la altul.

Componente: a. Total investitiilor financiare la sfarsitul anului in curs
b. Total investitiilor financiare la sfarsitul anului precedent

Formula: $(a/b) - 1 \times 100$

Obiectiv: **Atingerea lui E3 (max 2%)**

S4. CRESTEREA INVESTITIILOR NEFINANCIARE

Scop: Masoara cresterea investitiilor investitiilor nefinanciare, de la un an la altul.

Componente: a. Total investitiilor investitiilor nefinanciare la sfarsitul anului in curs
b. Total investitiilor investitiilor nefinanciare la sfarsitul anului precedent

Formula: $(a/b) - 1 \times 100$

Obiectiv: **Atingerea lui E4 (cat mai mic)**

S5. CRESTEREA FONDULUI SOCIAL AL MEMBRILOR

Scop: Masoara cresterea fondului social al membrilor de la un an la altul.

Componente: a. Total fond social al membrilor la sfarsitul anului in curs
b. Total fond social al membrilor la sfarsitul anului precedent

Formula: $(a/b) - 1 \times 100$

Obiectiv: **Atingerea lui E5 (70 – 90%)**

S6. CRESTEREA IMPRUMUTURILOR EXTERNE

Scop: Masoara cresterea imprumuturilor externe de la un an la altul.

Componente: a. Imprumuturilor externe la sfarsitul anului in curs
b. Imprumuturilor externe la sfarsitul anului precedent

Formula: $(a/b) - 1 \times 100$

Obiectiv: **Atingerea lui E6 (0 - 5%)**

S7. CRESTEREA FONDULUI SOCIAL INITIAL AL MEMBRILOR (NU SE APLICA)

Scop: Masoara cresterea fondului social initial al membrilor de la un an la altul.

Componente: a. fond social initial al membrilor la sfarsitul anului in curs
b. fond social initial al membrilor la sfarsitul anului precedent

Formula: $(a/b) - 1 \times 100$

Obiectiv: **Atingerea lui E7%**

S8. CRESTEREA CAPITALULUI INSTITUTIONAL

Scop: Masoara cresterea capitalului institutional de la un an la altul.

Componente: a. capital institutional la sfarsitul anului in curs
b. capital institutional la sfarsitul anului precedent

Formula: $(a/b) - 1 \times 100$

Obiectiv: **Atingerea lui E8**

S9. CRESTEREA CAPITALULUI INSTITUTIONAL NET

Scop: Masoara cresterea capitalului institutional net de la un an la altul.

Componente: a. capital institutional net la sfarsitul anului in curs
b. capital institutional net la sfarsitul anului precedent

Formula: $(a/b) - 1 \times 100$

Obiectiv: **Atingerea lui E9**

S10. CRESTEREA NUMARULUI DE MEMBRI

Scop: Masoara cresterea numarului de membrii la un an la altul.

Componente: a. numar de membrii la sfarsitul anului in curs
b. numar de membrii la sfarsitul anului precedent

Formula: $(a/b) - 1 \times 100$

Obiectiv: **minim 5%**

S11. CRESTEREA ACTIVELOR TOTALE

Scop: Masoara cresterea activelor totale de la un an la altul.

Componente: a. active totale la sfarsitul anului in curs
b. active totale la sfarsitul anului precedent

Formula: $(a/b) - 1 \times 100$

Obiectiv: **mai mare decat inflatia + 10%**